

Sognefogeden

Om slægtsforskerens mulighed for at
udnytte sognefogedernes arkiver

Fredericia
december 2019

Erik Kann

Disposition 1

1. Indledning - Sognefogeden er en vanskelig størrelse at arbejde med
2. Sognefogeden på det genealogiske landkort
3. Hvad er en sognefoged?
4. Sognefogeden var en travl mand
5. Udnævnelsen af sognefogeden (beskikkelse)

Disposition 2

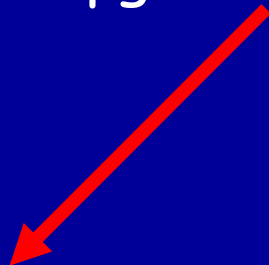
6. Sognefogedernes arkiver i Rigsarkivet
7. Sognefogeden havde også små opgaver
8. Helt tæt på sognefogedens protokolførelse
9. Gennemgang af de vigtigste opgaver
10. Og lidt supplerende

Sognefogeden er en vanskelig
størrelse at arbejde med

Foredrag om slægtsforskning er ofte:

Myndighed - hvilke opgaver -

Gennemgang af myndighedens arkiv

Sognefogeden

Myndighed - hvilke opgaver

Ikke et veldefineret
myndighedsarkiv for
sognefogeden

Det betyder

Sognefogedens sæde i andre myndigheder, kommissioner mm.

Sognefogedernes indberetninger til overordnede myndigheder

Muligvis et sognefogedarkiv

Sognefogedernes protokoller mm. i de overordnede myndigheders arkiver

Desuden

Andre afleveringssteder

Det offentlige arkivvæsen har ikke ens linje for
hvad et sognefogedarkiv er

Og i supplement hertil

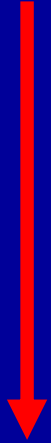
Løbende forandringer i de
administrative arbejds gange

1803: Fattigkommuner og skolekommuner og vejkommuner

1841: Sogneforstanderskaberne og amtsråd

1867: Sogneråd

Vigtige arkiver i sammenhæng med sognefogederne

Amtsarkiverne

Retsbetjentarkiverne

Amtsrådenes arkiver og derunder hørende institutioner, eksempelvis amtsvejnspektør m.fl.

Sognefogeden på det
genealogiske landkort

1791

1973

Enevældens behov for manifestation som enevælde
- opløsning af det traditionelle bondesamfund

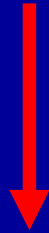
Nærmere kontakt til lokalsamfundene

Retsbetjenten havde for mange embedsopgaver

Hvad er en sognefoged?

Under tilsyn af herredsfogeden eller
birkedommeren skulle sognefogeden
fungere som lokal politimyndighed

Og på eget initiativ våge over god
orden og føre opsyn med
lovovertrædelser

Efterhånden flere og flere
opgaver i lokalsamfundet

Sognefogeden var en travl mand

Sognefogedens opgaver (alt andet lige)

Udføre øvrighedens og rettens betjentes befalinger og foranstaltninger

Våge over god orden, ulovligt krohold, druk, slagsmål

Hæfte personer der gribes i alvorlige forbrydelser

Anholde fremmed omløbende og betlere

Afværge opløb

Kontrol med ankomne fremmede, indberette til
sognepræsten

Sende fremmede fattige ud af sognet

Offentliggøre årets fattigplan

Have opsigt med de offentlige veje (biveje)

Tilsyn med hegn og led

Tilsyn med optagne kreaturer

Brandfoged

Del af Sundheds"politiet"

Døde kreaturer

Afværge smitsomme sygdomme blandt kvæget

Dæmpe sandflugten

Strandede skibe

Er stevnevidne

Udpantning

Syn- og taxation 1787 frd.

Frikørsler

Ruller - sømilitsen (= beboerruller)

Og skal han ved alle disse opgavers udførelse
vise "sagtmodighed og beskedenhed imod
sognets beboere" (1791 § 19)

Udnævnelse af sognefoged

Sognefogeden beskikkes
af amtmanden

Arkivalieronline

Se scannede og digitaliserede originale protokoller, dokumenter og andre arkivalier på nettet.

Se arkivalier online

På Arkivalieronline finder du alle digitaliserede dokumenter. Når du vælger et emne nedenfor, sendes du til Arkivalieronline.

[Kirkebøger](#) > [Folketællinger](#) > [Lægdsruller](#) > [Skifter](#) >

[Centraladministrationen](#) > [Ejendomme](#) >

[Fængsler og forbedringsvæsen](#) > [Færoerne](#) > [Fæstevæsen](#) >

[Gejstligheden](#) > [Godser](#) > [Håndværk](#) >

[Kulturinstitutioner](#) > [Lokaladministrationen](#) > [Militærvæsen](#) >

Lokaladministrationen

Her finder du kilder, som vedrører lokaladministrationen

Navn

[Aabenraa købstad](#)

[Aarhus Købstad](#)

[Amter og len](#)

Amter og len

Sorø Amt: Journal (1800 - 1903)

Indhold

1800

1801

1802 Købstæderne

1802 Landet

1803 Købstæderne

1803 Landet

1804 Købstæderne

1804 Landet

1805 Købstæderne

1805 Landet

1806 Købstæderne

Opdelt i landet
og byen

Journalnøgle

- G. Politisknævnets*
1. Sogneposter.
 2. Dispensationspapir fra Skolekommissionen om H. L. Skole.
 3. Revisioner af Hænderne om.
 4. Politisknævnet.
 5. Lyfningssager.
 6. Forsøgsmøder og Grundejerskifte C.B.

- H. Brandværket*
1. Brandposter.
 2. Brandinsulationspapir?
 3. Af- og Tilgangstider om.

- I. Veivæsenet*
1. Hovedkørselsplan.
 2. Gangstier.
 3. de mindre Landeveje.
 4. De betydeligste af Grøntorbedning.
 5. Grøntorbedning.
 6. Sneestilling.
 7. Riveplan.
 8. Politisknævnet angående Veivæsenet.
 9. Jordbænk.
 10. Veistyring.

Sognefogedarkiverne

DAISY: Søgt på sognefoged-

Der er 4 sider
registrering!

Arkivskaber eller arkivserie:

Arkivskaben:

Arkivserie:

Periode: -

[Søg i Daisy](#)

Der blev fundet 1808 poster.
Side 1 af 4.

Gå til side:

Fra	Til	Arkivskaber	Arkivserie
1920	1973	Aars Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Aaslev Sognefoged	via arkivcenter
1920	1973	Abild Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Adsløv Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Agedrup Sognefoged	via arkivcenter
1920	1973	Agerskov Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Agerse Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Agger Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Aggersborg Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Agri Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Aidt Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Ajstrup Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Ajstrup Sognefoged, Tylstrup Fogderi	via arkivcenter
1791	1973	Albøge Sognefoged	via arkivcenter
1920	1973	Aller Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Allerslev Sognefoged (Præste Amt)	via arkivcenter
1791	1973	Allerslev Sognefoged (Roskilde Amt)	via arkivcenter
1791	1973	Allerup Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Allerse Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Allsted Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Allse Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Allindemagle Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Alling Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Almind Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Almind Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Als Sognefoged, Nordre Distrikt	via arkivcenter
1791	1973	Alslev Sognefoged (Præste Amt)	via arkivcenter
1791	1973	Alslev Sognefoged (Ribe Amt)	via arkivcenter
1791	1973	Alsted Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Alstrup Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Alsønderup Sognefoged, Nordre Distrikt	via arkivcenter
1791	1973	Alsønderup Sognefoged, Søndre Distrikt	via arkivcenter
1791	1973	Andst Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Anholt Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Annisse Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Ansager Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Arden, Store Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Arminge Sognefoged	via arkivcenter
1920	1973	Arnild Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Asdal Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Asferg Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Aske Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Asmild Sognefoged	via arkivcenter
1791	1973	Asminderød Sognefoged, Nordre Distrikt (Fredensborg)	via arkivcenter
1791	1973	Asminderød Sognefoged, Søndre Distrikt	via arkivcenter
1791	1973	Asminderød Sognefoged, Østre Distrikt (Humblebæk)	via arkivcenter

Søgning - DAISY

Arkivserie: Tyendeprotokol

1841	1884	Rønne Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1852	1922	Hobro Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1866	Nibe Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1886	Kalundborg Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1893	Skanderborg Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1901	Mariager Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1901	Nykøbing Mors Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1901	Skive Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1909	Løgstør Birkedommer, Løgstør Byfoged samt Års-Slet Herredsfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1914	Fredericia Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1916	Fåborg Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>
1854	1919	Køge Byfoged	<u>Tyendeprotokol</u>

Husk også at søge i de
lokalhistoriske arkiver efter
arkivalier fra Sognefogederne

Sognefogeden havde også små opgaver

Opgave som
giftefoged
efter 1922

Borgerlig vielse efter 1922

Sognefogeden er giftefoged

Arkivalier i DAISY

Søg på ÆGTESKABSBOG, evt.
Duplikat af ægteskabsbog

Bare rolig - det meste er scannet

(I sognefogedarkiverne)

1923	1930	Kolding Landsogn Giftefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1930	Svendborg Sankt Jørgen Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1930	Sorup Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1932	Kalundborg Landdistrikts Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1932	Odense Sankt Hans Landsogn Sognefoged, Østre Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1934	Gundslev Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1936	Odense Vor Frue Landsogn Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1936	Visby Giftefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1937	Rødovre Sognefoged, Nordlige Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Rødovre Sognefoged, Søndre Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Sankt Jørgensbjerg Sognefoged, Mellemste Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Sankt Jørgensbjerg Sognefoged, Sankt Hans Kirke-distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Sankt Jørgensbjerg Sognefoged, Vestre Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Sankt Jørgensbjerg Sognefoged, Østre Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1938	Vordingborg Sognefoged, Østre Distrikt	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1939	Brøndum Giftefoged (Ribe Amt)	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1941	Kværs Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1942	Broager I. Distrikts Sognefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1944	Jerne Giftefoged	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>

Købstadskommuner, kan ligge under:

Xxx kommune, GIFTEFOGED

Arkivserie:	Duplikat af ægteskabsbog (1923 - 1970)
Arkivskaber:	<u>Vejle Kommune, Giftefoged</u> (1923-1970)
Arkivseriens navn:	Duplikat af ægteskabsbog (Officielt)
Arkivseriens datering:	Dannelse: 1923 - 1970
Reference:	Afleveringsfortegnelsen/2011

Andre findesteder kan ikke udelukkes

Søg på ARKIV.dk

Nummer	A306
Type	Arkivalier
Arkivskaber	Ægteskabsbog Aal sogn
Beskrivelse	Ægteskabsbog Aal Sogn
Født/stiftet	1923
Periode	1940 - 1969
Dateringsnote	1940-1969
Se på kort	
Type	Kommune (1970-2050)
Enhed	Varde Kommune (2007-2050)
Arkiv	Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

En giftefoged

Den egentlige vielsesprotokol

<u>Fra</u> ?	<u>Til</u>	<u>Arkivserier</u> ?
1929	1967	<u>Duplikat af ægteskabsbog</u>
1923	1968	<u>Journal over udstedte attester til ægteskab</u>
1923	1968	<u>Register til ægteskabsjournal</u>
1923	1968	<u>Ægteskabsjournal</u>

Ægteskabsjournal og journal over
udstedte attester er det samme

Registreringen skal finde sted i
brudens hjemsogn

Borgerlig vielse

1851 - 1922

Prøvelse

Lysning

Kirkelig vielse

1851 - 1922

Prøvelse

Lysning

Borgerlig vielse

1922

Prøvelse

Lysning

Kirkelig vielse

1922

Prøvelse

Lysning

Ægteskabsloven fra 1922

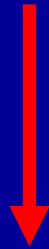
Prøvelse:

§22: "De i §21 omhandlede bevisligheder
forelægges for de i §20 nævnte
BORGERLIGE MYNDIGEheder"

Lysning

Ægteskabsloven §20

Lysningen skal af begge brudefolkene begæres på det sted her i landet, hvor bruden bor, efter brudefolkenes frie valg, enten hos vedkommende præst eller hos vedkommende borgerlige myndighed

Man kan altså selv vælge

Sognefogedens
opgaver i
forbindelse med
flytninger

Tredie Capitel.	Sognefogdernes Forretninger i	
Almindelighed		
A. Politivæsenet		
a. I Henseende til Forbrydere, Dpløb og Politivor-		
dener		
b. I Henseende til Tjende, Løsgængere o. s. v.		1
a) Tjende		1
b) Fremmede og Løsgængere		1
c) Dmløbere		1
d) Rejsende Haandværksvende		
e) Betlere og fremmede Fattige		1

Håndbog for sognefogeder, 1843

Forordningen 1791 §2

Straks at anmelde for Sognepræsten og inden 24 Timers forløb, "naar nogen Fremmed ankommer til Sognet"

Tyendeprotokoller

1854

1875

Sognefogedens opgaver i
forbindelse med
fogedforretninger og
udpankning

Fogden

I retsbetjentenes arkiver

Før lov om udpankning 1873

Betingelse at der skal foreligge en udpankningsordre fra overøvrigheden (= amtmanden)

Forretningen foretages af fogeden, i nogle tilfælde af sognefogeden

Efter lov om udpankning 1873

Fogeden afgør (ved kendelse) selv om udpankning skal finde sted

Forretningen foretages af fogeden

Sognefogeden kunne udføre, HVIS
fordringen ikke oversteg et vist beløb, samt
at genstanden for udpantningen ikke var
fast ejendom

Skatter,
underholdsbidrag mm.

????????

Spor af starten i
Fogedprotokollen??????

Sognefogedens rolle i forbindelse med skiftebehandlinger

Registreringsprotokollerne Fra ca. 1793

ArkivalierOnline Oversigten

Skifter, hele landet

Amt

Sorø Amt *

Arkiv

Ringsted Herred *

Nulstil

Indhold

- + Register til Ringsted Herreds skifteprotokoller (1980 -1990)
- + Register til skifteprotokol (1799 -1925)
- + Register til skifteprotokol for Ringsted Herred m.fl. (1896 -1917)
- + Registreringsprotokol (1807 -1919)
- + Skifteprotokol (1799 -1925)

Sognefogedens opgave med frikørsler

Sognefogeden og vejene

Vigtigt kildemateriale

Vejprotokol og vejsager

Kalender for den enkelte bonde

Hvornår og hvor arbejdet og med hvilke opgaver

Et bidrag til billedet af livsvilkår for bønder i sognet på et givet tidspunkt

Et bidrag til vejhistorien

Et bidrag til de politiske beslutninger i sognet - drøftelse i sognerådet og debat i aviserne

Lidt facts

Vejforordningen 1793

Inddeling:

- Hovedlandeveis
- Mindre landeveis
- Biveis

Indtil 1841: Sognefoged selvstændig opgave med bivejsene

1841ff: Sognerådet og amtsrådene OG
SOGNEFOGEDEN

Sognefogeden
som brandfoged

Om opgaverne til daglig

Kontrol af brandredskaber mm.
Årlig gennemgang og rapport

Kontrol af huse
"at ingen Aabning findes paa
Tag, Muur eller Væg, hvorved
Ildebrand kan opkomme eller
udbredes

Kontrol af alle brønde,
Gadekær osv. i Byerne, som i
Nærheden paa Marken,
bestandig holdes i Stand, saa at
der stedse kan findes Forraad
af reent Vand

Om opgaverne ved opstået ildebrand

Tude i byhornet

Varsle

Indkalde

"at skynde paa, at enhver Mand i Byen saasnart muligt
begiver sig til Ilden med de befalede redskaber"

Etc.

Brandforsikringsarkivalier

Arkivalieronline

Se scannede og digitaliserede originale protokoller, dokumenter og andre arkivalier på nettet.

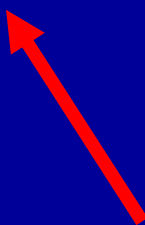
Se arkivalier online

På Arkivalieronline finder du alle digitaliserede dokumenter. Når du vælger et emne nedenfor, sendes du til Arkivalieronline.

[Kirkebøger](#) > [Folketællinger](#) > [Lægdsruller](#) > [Skifter](#) >

[Centraladministrationen](#) > [Ejendomme](#) >

Navn	Beskrivelse	Læs mere om
Brandforsikring	Brandforsikringsprotokoller og -taksationsprotokoller. Forsikringsprotokollerne anvendes som register til taksationsprotokollerne. Taksationsprotokollerne beskriver den enkelte ejendoms udseende og kvalitet.	Læs her

Brandforsikring

Sognefogeden
som lægdsmand

Fra 1845 skulle krigskommissæren
udføre lægdsmandens opgaver i
København

Generalkrigskommissær

Krigskommissær

Lægdsforstander

Lægdsmand

1791 forordningen §16

"I Forening med Sognepræsten skal
Sognefogeden holde Ruller over det i Sognet
boende Mandskab, som henhøre til Kystmilicien"
(frd. 1805)

Beboerrullerne

Snekastning

Sognefogeden skal organisere og sikre arbeidskraft

det ved § 3 bemærkede). Hovedreglerne i Henseende til dette Arbeide bør være, at Sneen oplastes lige til Bunden af Veien saaledes, at to store Vogne eller Slæder mageligen kunne kjøre hinanden forbi; men naar et i mange Dage vedvarende Sneefog gjør det umuligt for Arbeiderne at holde Veien reen, eller naar Vinden sammenblæser store Banker af Sne, som formedelst vedvarende Uveir og Sneefog ikke kan ryddes ganske afveien, bør Sneen bortfluffes til begge Sider paa foranførte Brede, og Sneeveien bankes og planeres, for at bane Veien for Slæder og Vogne. Denne Sneevei

Dansk Politistat

Når det gælder sognefogeder

Lokalt og privat -
det er også
vigtigt

Sognefogeden i avisen

Opgave

En af mine aner hed Christian Sørensen.
Han boede i Kongsted kommune og var
sognefoged.

Hvilke tillidsposter beklædte han i
Kongsted kommune (sogneråd)?

Aviser

Wadschier

Arkiv.dk

Sognerådets
forhandlingsprotokoller

At arbejde med sognefogeder og deres
arkiver er ikke altid lige let